

Уредба о суду добрих људи, 1933.

Садржај

Одељак први. Делокруг и надлежност Суда добрих људи

Одељак други. Састав суда и избор судија

Одељак трећи. Организација Суда добрих људи

Одељак четврти. Поступак код Суда добрих људи

Одељак пети. Доказна сретства

Одељак шести. Извршење одлука Суда добрих људи

Одељак седми. Закључак

347.998.42
(482.1)(0045)

2290-(7)

ЗАКОНА Св.
НИК СУДСКОМ И АД-
ТИВНОМ ПРАКСОМ
ОЈКО НИКЕТИЋ 205.

УРЕДБА О СУДУ ДОБРИХ ЉУДИ

205. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених судском и администра-
тивном праксом

Издаје Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 205.

Уредба Бр. 2390-41

1 јануара 1942 год.

Београд.

УРЕДБА

О СУДУ ДОБРИХ ЉУДИ

БИБЛИОТЕКА
Министарства Правде
Бр.

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1

1933

САДРЖАЈ

Страна

Одељак први. Делокрућ и надлежност Суда добрих људи (чл. 1—8) —	5
Одељак други. Састав суда и избор судија (чл. 9—37) — — — —	8
Одељак трећи. Организација Суда добрих људи (чл. 38—45) — — — —	19
Одељак четврти. Поступак код Суда добрих људи (чл. 46—64) — — — —	22
Одељак пети. Доказна сретства (чл. 65—86) — — — — — — — —	27
Одељак шести. Извршење одлука Суда добрих људи (чл. 87—104) — — — —	32
Одељак седми. Закључак (чл. 105—110) — — — — — — — —	36

Лов. б.
38591

УРЕДБА

о Суду добрих људи

Т. Бр. 5566 од 16 априла, 1912 год.

*Одељак први. Делокруг и надлежност
Суда добрих људи.*

Чл. 1. — У свима варошима у Србији и већим индустријским местима, која су од вароши удаљена најмање пет километара, установљавају се судови добрих људи.

Суд добрих људи има свој печат, чији ће облик величину и амблем прописати Министар трговине и индустрије.

Два или више суседних индустријских места, односно дотичне ошштине, могу се споразумети да установе један заједнички Суд Добрих Људи, по претходноме одобрењу Министра трговине и индустрије.

Чл. 2. — Судови Добрих Људи установљени су да расправљају и поравнавају спорове, који се породе између послодаваца и ученика, занатских и трговачких помоћника, службеника или раденика, оба пола, који се стално занимају у радњама било ради изу-

чавања које врсте рада или за награду, било да раде у локалима власника радње или код своје куће за рачун овога. Ученике непунлетне заступаће у овим споровима њихови родитељи или стараоци.

Чл. 3. — Спорови између послодаваца и радника морају се увек подносити на решавање Суду Добрих Људи, ако не прелазе вредност од 12000 динара.

Ако је пак спорна сума већа од 12000 динара, Суд Добрих Људи може о спору решавати само онда, ако обе парничне стране написмено изјаве, да унапред пристају на пресуду.

У оба случаја пресуде Суда Добрих Људи извршне су.

Чл. 4. — Но Судови Добрих Људи не могу себи присвајати надлежности за решавање спорова, за које постоји специјално законодавство.

Али парничне стране могу, по заједничком споразуму, предстати Суду Добрих Људи у циљу да се измире и поравнају чак и у споровима, који не спадају у надлежност овога суда, изјављујући, да нарочито желе његово посредовање.

Ова њихова заједничка изјава мора бити потписана или одоверена, ако су стране неписмене. Ова одредба важи и за спорове између два послодавца.

Ни у коме пак случају несрећни случајеви при раду не могу бити предмет расправљања и досуђивања од стране Суда Добрих Људи.

Чл. 5. — Свака она одредба, која би била унесена у уговор о раду у циљу да се у појављеноме будућем спору искључује надлежност Суда Добрих Људи, неће имати никакве важности.

Но ако у једноме индустријском месту не би било Суда Добрих Људи, послодавци и радници могу унапред одредити један од постојећих Судова Добрих Људи у њиховој суседству, срезу или округу, као изборни суд надлежан за расправу спорова поменутих у члану 3-ћем.

Чл. 6. — У случају кад наступи штрајк или искључење, ако је само један парничар вољан да се спор изнесе пред Суд Добрих Људи, онда ће се то учинити. Суд Добрих Људи покушаће да неспоразум изравна, а ако оба парничара не пристану да се спор овим путем, т.ј. поравнањем пресуди, онда ће Суд Добрих Људи прекинути даљи рад, а свој дотадашњи рад предати јавности у месним листовима.

Чл. 7. — За расправу спора поведеног против послодавца надлежан је она Суд Добрих Људи, у чији делокруг долази место где је седиште његовог предузећа, радња или филијала.

Ако је спор поведен против радника, онда је надлежан суд места где радник обитава.

Ако стране у спору станују у разним местима, биће надлежан онај Суд Добрих Људи у чијем делокругу обитава први тужени.

Чл. 8. — Ако Суд Добрих Људи нађе да је, ма из којих законских узрока, ненадлежан да решава о спору, који му је поднесен на расправу, он ће то саопштити присутним парничарима, или ако нису ту, известиће их о томе писменим путем.

Одељак дрући. Састав суда и избор судија.

Чл. 9. — Суд Добрих Људи састоји се из шеснаест чланова и толико заменика.

За чланове овога суда бирају се по један представник послодаваца и по један представник радника, односно службеника и помоћника из следећих занимања: мануфактурита, бакала, индустријалаца, дрводељских, металских, кожарских, конфекционих и графичких заната.

Нове врсте заната, индустрије и професије, које се могу јавити, биће придодати једној од горе наведених група занимања решењем Министра трговине и индустрије а по саслушању надлежних Комора.

Чл. 10. — Број изабраних судија не може се смањити нити повећати.

Али ако се у току године смањи број изабраних чланова услед смрти, оставке, оспореног избора или ма каквог другог узрока, њихова ће се места попуњавати заменицама исте категорије занимања.

Сведе ли се број чланова на половину, рачунајући ту и заменике, онда се имају извршити допунски избори у року од једног месеца.

Но вршењу ових накнадних избора неће се приступити ако је остало само три месеца до нових двогодишњих избора.

Чл. 11. — Што се тиче редовних избора, ако се не би извршили у одређеном року, или би било више оставака, онда ће старе судије остати у функцији све док се нови суд не образује.

Чл. 12. — Судије Суда Добрих Људи и њихове заменике бирају трговци и њихово помоћно особље за себе, индустријалци и њихово помоћно особље за себе, а занатлије и њихово помоћно особље за себе.

Шта се има разумети под послодавцима, а шта под помоћним особљем, обухваћено је члановима 15, 16, 17 и 18 ове Уредбе.

Чл. 13. — За чланове овога суда могу се бирати лица оба пола, и то само она која су:

- 1) југословенски поданици;
- 2) која су пунолетна;
- 3) која уживају сва грађанска права; и
- 4) која у дотичном месту, или реону, најмање две године упражњавају протоколисану индустријску, трговачку или занатску радњу, или су као службеници, помоћници и радници за толико исто време били у тим радњама запослени.

Но изборно пасивно и активно право државају радници, помоћници и службеници,

који су услед болести, несрећног случаја, штрајка, искључења или ненамерне беспослице престали привремено радити. у којем од предузећа у дотичном реону.

Лица женскога пола могу бити бирања за судије, али не могу бити бирачи. Женски кандидати за судије морају имати најмање 25 година.

Чл. 14. — Сваки судија, који за време трајања мандата, изгуби једно од својстава побројаних у претходном члану, сматраће се разрешеним од те дужности одлуком општинскога суда, противу које има места жалби Министру трговине и индустрије у року од 8 дана.

Ако члан суда буде осуђен на казну затвором већу од месец дана, изгубиће право да остане и даље судија, а у томе случају неће моћи бити поново бирањ за судију за време од две године.

Но казна затвором за штампарску или политичку кривицу неће се узимати у обзир.

Чл. 15. — Под послодавцима имају се разумети они, који при обављању једне индустријске, трговачке или занатске радње стално употребљавају једног или више радника, помоћника, службеника или ученика.

Исто тако сматраће се као послодавци и они који дају под закуп радницима, по цену у новцу или у натури, употребу било локала, било алата или моторне снаге.

Као послодавци у погледу изборнога права за Суд Добрих Људи сматраће се и они, који

као заступници и представници руководе и управљају за рачун власника радње једну индустрију, трговину или само извесну грану индустрије и заната под сталном годишњом платом и под ма којим било именом: директора, инжињера, шефа радионице, надзорника итд., дакле, сви они, који су добили од власника право да га представљају, да у његово име издају заповести, да врше надзор над извршењем рада, једном речи они, који стоје између власника-послодаваца и службеника, помоћника, ученика и радника, и који имају над овима један део ма најмање власти при извршењу рада.

Чл. 16. — Предузећа која експлоатишу друштва представљаће у погледу изборнога права за Суд Добрих Људи:

- 1) ако је друштво под колективним именом, један од ортака;
- 2) ако се тиче командитног друштва, један од јавних ортака;
- 3) ако је анонимно и кооперативно друштво, они који су администратори, деловође, директори и у опште лица, која по правилима представљају друштво.

Чл. 17. — Под називом радника, помоћника и ученика разумеју се они, који, као своје редовно занимање, врше за рачун послодаваца какав ручни рад и у опште индустријску или занатску професију радом руку својих.

Трговачки су помоћници они, који су послени у каквој трговачкој радњи и чија је

главна одлика потчињеност у раду према на-
лозима власника радње.

Под именом службеника треба разумети
све особље под платом у једном трговачком
или индустриском предузећу, које, у фабри-
кама, не учествују у раду фабрикације а у
трговинама виши важније послове, које по-
моћници не могу да врше (писари, књиговође,
благајници, инкасанти итд.).

Чл. 18. — Као послодавци сматраће се и
државне режије индустриских, трговачких и
саобраћајних предузећа, у колико за њих не
постоје специјални закони и у колико се од-
редбе тих специјалних закона не слажу са
одредбама Закона о радњама.

Исто тако под називом радника неће се
обухватити лица:

1) која раде за рачун којег члана своје
породице и која код њега станују:

2) слуге и остала лица која су у личној
служби послодавца или у његовоме домаћем
кућевном газдинству.

Чл. 19. — Свака варошка општина, као и
оне у већим индустриским местима, морају
имати три стална бирачка списка лица која
имају право бирати и бити бирана за чланове
Суда Добрих Људи, као што је то предвиђено
у чл. 12 ове Уредбе: један за послодавце, тр-
говце и њихово помоћно особље, други за ин-
дустријалце и њихово помоћно особље, а трећи
за занатлије и њихово помоћно особље. Те спи-

скове састављају надлежни општински органи
на основу пореског распореда за дотичну го-
дину, уз присуство председника општине или
кмета и по једног бирача: послодавца, радника,
помоћника, занатског и трговачког службени-
ка, које општински одбор избере.

Чл. 20. — Сваке друге године, у другој
половини месеца октобра, општински суд у
Београду послаће те спискове Коморама: ин-
дустријској, трговачкој, радничкој и занатској,
а у осталим општинама, варошким и индустри-
ским центрима, у форми званичне објаве по-
звати грађане да се, усмено и писмено пријаве
деловођи Суда Добрих Људи, ако нису уве-
дени у гласачки списак или имају што при-
метити против каквих других неправилности у
њему. У Београду ће се ови жалиоци обраћати
коморама.

Чл. 21. — Ти се спискови имају оставити
расмотрењу заинтересованих бирача у комор-
ама, односно у општинама, петнаест дана.
Од 10. новембра до краја истог месеца општин-
ски ће суд разматрати жалбе и представке због
неуписа у спискове или погрешног уписа оних,
који нису послодавци, помоћници, службени-
ци и радници.

Ако буде потребно општински ће суд од
месних власти или корпорација тражити по-
требна обавештења ради што правилнијег са-
става бирачких спискова.

Чл. 22. — Првих дана месеца децембра, најдаље до десетог, општински суд закључује спискове и оверава их општинским печатом и потписима председника општине и деловође судског.

Спискови морају садржавати име и презиме бирача, место и датум рођења, место становања, индустрију, трговину, професију или занат који упражњава и категорију којој припада.

На случај неисправке спискова од стране општинског суда, интересовани се могу жалити надлежном првостепеном суду у року од 5 дана.

Чл. 23. — После овога општински суд означава објавом дан и гласачко место, или више гласачких места, на којима ће се извршити избор судија добрих људи.

Од дана објаве до збора мора проћи најмање десет дана.

Чл. 24. — Свака кандидатска листа мора бити потписана са најмање 15 предлагача у општинама где има преко 300 гласача.

Предлагачи листе морају бити пуноправни бирачи и заведени у бирачким списковима.

Кандидатска листа може имати свога представника или заменика у бирачком одбору, што се има на самој листи означити.

Чл. 25. — Гласати се може само за једну гласачку листу која има своју кутију.

Чл. 26. — Гласање је тајно куглицама.

Чл. 27. — Овако састављену кандидатску листу предају најмање два предлагача, у два примерка, општинском суду, од којих ће он један потврдити и вратити предлагачима, а други задржати и на кутији прилепити.

Чл. 28. — Једном потврђене листе не могу се више мењати и допуњавати, осим ако који кандидат пре дана избора умре или изгуби право гласа.

Но и у овоме случају измена се може учинити најдаље на три дана пре избора.

Чл. 29. — Општина мора имати одвојена гласачка места, било у истоме било у засебним локалима: једно за послодавце, трговце, индустријалце и занатлије, а такође одвојене локале за свако понаособ помоћно особље ових трију категорија.

Ако нема угодних места, онда ће свака група гласати на једном месту наизменично свака по једнога дана.

Чл. 30. — Свако гласачко место мора имати свој бирачки одбор. Овај одбор састављају за послодавачке листе: два општинска одборника и три члана, по један из реда индустријалаца, трговаца и занатлија-мајстора. У Београду ове чланове бира и одређује Индустриска, Трговачка и Занатска комора.

У унутрашњости их бирају признате корпорације признатих професија.

Општински суд између ових лица назначиће председника бирачког одбора и деловођу. Сви чланови бирачког одбора морају имати по једнога заменика.

Бирачки одбор гласачког места за помоћно трговачко особље састављају по два општинска одборника и три члана из реда трговачких помоћника и службеника. Ова последња лица бирају помоћнички одбори и признате корпорације њихова реда у недостатку првих.

Председника и деловођу међу њима бира општински суд.

Бирачки одбор гласачког места за помоћно особље у индустријским радњама и предузећима састављају по два општинска одборника и три члана из реда индустријских радника и службеника. Ова последња лица бирају и то по једнога, индустријски службеници (чл. 16. ове Уредбе), а осталу двојицу одређује у Београду Радничка Комора, а у унутрашњости управа радничких удружења за заштиту својих економских и моралних интереса (професионална удружења), која су заступљена у коморама, а чији се статuti морају поднети на увиђај Министарству трговине и индустрије, које ће ценити, да ли одредбе овога статута одговарају закону. Председника и деловођу назначиће општински суд.

Бирачки одбор гласачког места за помоћно занатлиско особље састављају по два општинска одборника и три члана из реда занатлишких помоћника. Ова последња лица бирају

помоћнички одбори и признате корпорације њихова реда у недостатку помоћничких одбора.

И у овоме бирачком одбору председника и деловођу назначује општински суд.

На пет дана пре избора бирачки одбори морају бити образовани.

Представници листа не могу у исто време бити и чланови бирачког одбора.

Чл. 31. — Гласање траје непрекидно од 7 часова ујутру до 5 часова у вече. Радници и помоћници позиваће се на гласање недељом или празником, послодавци могу гласати и радним даном.

Чл. 32. — За све време гласања морају за бирачким столом бити најмање по два члана бирачког одбора. Деловођа води записник о свему што се десило. Сви чланови бирачког одбора потписују записник. Исто тако треба да потпишу записник и представници кандидатских листа, али ако они то не хтедну, записник важи и без њихових потписа.

На сваком гласачком месту мора бити најмање по два штампана примерка Уредбе о Суду Добрих Људи.

Чл. 33. — После свршеног гласања пребројаће се, колико је било гласача и написати на дну бирачког списка. За тим ће се пре-

бројати, колико је куглица пало на коју кандидатску листу и то ће цео бирачки одбор потписати.

Записник се затим предаје председнику општине, који заједно с бирачким одбором и још једним кметом образује Главни Бирачки Одбор и решава ко је изабран.

Чл. 34. — Главни бирачки одбор проглашава оне кандидате за изабране, чија листа има просту већину гласова. Ако је број гласова једнак, одбор ће решити коцком, са које ће се листе узети кандидати и прогласити за изабране судије.

Чл. 35. — Бирачки главни одбор још истог дана донеће решење о изабранима. Једно своје решење са свима изборним актима одбор ће дати општинском суду на реверс, а друго решење доставиће Министарству трговине и индустрије.

Чл. 36. — За чланове Суда Добрих Људи не могу бити бирани чланови комора нити чланови уснафских управа нити осталих управа професионалних удружења.

Чл. 37. — Изабране судије морају се пријети чланства у Суду Добрих Људи, које је почасно и бесплатно.

Један члан суда може се по други пут бирати, али се, ако буде изабран, не мора пријети избора.

Но не морају се примати поновног избора они који судску власт не би могли вршити из ових узрока:

- 1) болести или телесне неспособности;
- 2) ако је изабрани судија престао упражњавати своју професију више од једне године дана; и
- 3) ако је судија послодавац постао радник или радник постао мајстор и послодавац.

*Одељак трећи. Организација Суда.
добрих људи.*

Чл. 38. — На писмени позив председника општине, састају се у одређеној соби општинске зграде све изабране судије ради конститутисања. Они бирају међу собом председника, и то на три месеца, из редова послодаваца, а три месеца из редова помоћног особља. Потпредседник се бира на исто време с тим, да, кад је послодавац председник, судија из редова помоћног особља да буде потпредседник. Овом приликом судије примају за сталног деловођу суда чиновника, кога је одредио општински суд, као и његовог заменика.

Чл. 39. — Председник, потпредседник и судије полажу овакву заклетву:

„Заклињем се свемогућим Богом, да ћу поштовати устав, управљати се по земаљским законима и свакоме судити беспристрасно и без предубеђења, тако ми Бог помогао овога и онога света”.

Председник, потпредседник и судије Суда Добрих Људи полажу написану и потписану заклетву председнику општине, и оне се чувају у архиви општинског суда.

Чл. 40. — После избора председника и полагања заклетве Суд Добрих Људи сматра се као констатуисан.

Сваки судија, који, без оправдана разлога не би положио заклетву за време од месец дана од прве седнице, кад је суд конституисан, сматраће се као да је поднео оставку.

Чл. 41. — За извиђање и суђење свакога појединога спора образоваће се суд од два члана од изабраних судија из оних група занимања, којима парничари припадају или на које се спор односи.

Ова двојица бирају за председника једнога од незаинтересованих грађана. Ако се не би могли у избору председника сложити, онда решава коцка, чији ће кандидат бити претседник.

Ако се изабрани председник не прими онда ће парничари изабрати другог; не прими ли се ни овај, онда ће им сам општински суд, у споразуму с председником Суда Добрих Људи, изабрати председника.

Чл. 42. — Изузећа против судија и председника могу се чинити само пре вучења коцке или наименовања председника по предходноме члану.

Чл. 43. — Изузећу судија има места:

1) ако је лично интересован у спору;
2) ако су у спору интересовани његова супруга, заручница, кум крштени или венчани, пупиле или лица, с којима је род по крви у правој линији, до кога било степена, закључно;

3) ако је са заступником којег парничара род у правој линији до четвртог степена, у побочној до трећег, а по тазбини до другог степена закључно;

4) ако је са парничаром у великом пријатељству или непријатељству; и

5) ако је у спорноме предмету био сведок, вештак, заступник или посредник.

Чл. 44. — Изузећа могу чинити парничари а изабране судије морају се сами јавити за изузеће у случајевима чл. 43. тачке 1., 2. и 5.

Чл. 45. — Општински суд поставља, као што је речено у чл. 38. једнога свога чиновника за сталног деловођу Суда Добрих Људи, који, по могућству, у већим окружним местима треба да буде свршени правник.

Позив деловође Суда Добрих Људи није да сам судити да утиче на стварање убеђења код судија, него да са формалне стране врши све послове, даје законску форму одлукама суда и стара се о даљим следствима те одлуке.

Деловођа врши све што је по овој Уредби потребно за суђење каквога спора.

*Одељак четврти. Поступак код Суда.
добрих људи.*

Чл. 46. — Ко жели да му спор пресуди Суд Добрих Људи, обратиће се пре свега усмено или писмено сталноме деловођи овога суда, означивши лице које тужи и предмет спора. У хитним случајевима, и ако су оба парничара предстала лично суду, може и сам деловођа покушати, да их измири. Ако у томе не успе, онда ће извести председника суда, који ће, пре свега, извести судије дотичне групе занимања, да ови изберу једнога председника од незаинтересованих грађана. Затим одмах одређује рочиште и позива писменим путем, парничаре и судије, да се што пре састану.

У позиву мора бити тачно означен дан и сат рочишта, имена парничара или њихових заступника, предмет и вредност спора и докази тужбе са напоменом, да парничари понесу собом и остале доказе или приведу сведоке, ако их имају, иначе ће се судити и без ових.

Чл. 47. — У месту предаја позива и тужбе врши се преко општинских позивара, на потпис примаоца.

Ако се адресат не може да нађе у стану или радњи, тужба с позивом предаје се одраслом укућанину, или којем лицу из радње на потпис. Ако ни то није могуће, приковаће се на стан или радњу пред два сведока, који ће то потписом потврдити.

Чл. 48. — Ако је тужени у другом месту, тужба с позивом доставиће му се преко поште на повратни рецетис.

Чл. 49. — Кад суд туженоме не зна место бављења, тужилац је дужан да га пронађе, пошто се мора знати, кога он тужи. Тек ако је позитивно утврђено, да је тужени побегао незнано куда, суд ће му одредити заступника и то објавити на зиду општинског суда. Ако тужени на рочиште не дође, суд ће ствар расправити с одређеним му заступником.

Чл. 50. — Деловођа Суда Добрих Људи мора бити сваког радног дана у нарочитој канцеларији, која ће имати натпис „Суд Добрих Људи” и примати у одређено време, пре или после подне, публику, која му се пријави. — Општински суд одредиће и објавити време кад деловођа има примати парничаре. Деловођа ће давати упутства и савете бесплатно о свим питањима, која се односе на надлежност суда. Он прима све оне, који траже, да им Суд Добрих Људи пресуди спор. Он води записник на суду, врши експедицију и обавља преписку са знањем и одобрењем председника суда. Деловођа прима новац и казне, о томе води рачун, а и архива Суда Добрих Људи стоји под њиме и он за њу одговара. Ако је деловођа спречен болешћу или се налази на одсуству, заступаће га у дужности његов заменик, кога ће општински суд наименовати у исто време кад и њега.

Чл. 51. — Парничне стране морају предстати лично или послати заступника, или поднети писмену представку. Ако ово једна страна не учини, спор се и без тога пресуђује.

Чл. 52. — На дан рочишта, у одређено време, а у присуству свих позваних (чл. 46.) пре сваког рада објавиће се састав суда т. ј. два за спор надлежна судије и лице, које су ови изабрали за председника, или ће га коцком изабрати у суду, ако се о њему нису претходно сложили.

Чл. 53. — Ако на рочиште не дође ни једна парнична страна, нити заступника пошале, суд ће то констатовати у записнику и спор ће се тада сматрати као окончан.

Чл. 54. — Парничар, који не дође на рочиште, губи право чинити изузеће против судија, вештака, сведока и оспоравати надлежност суда.

Чл. 55. — Ако судија не дође никако на рочиште, а није се благовремено и довољно оправдао за изостанак, или не дође на време, без оправдања, може га председник о-судити од 5—20 динара новчане казне у корист општинске касе.

Чл. 56. — Допуштено је парничарима да их у случају болести, одсуства или какве дру-

ге сметње може заступати један члан њихове породице или један друг по професији.

Ако удата жена упражњава индустриску, занатску и трговачку радњу на своје име или узима активног учешћа у таквој радњи свога мужа, може га заступати пред Судом Добрих Људи.

Чл. 57. — Одмах по своме саставу суд најпре расправља питање о својој надлежности с погледом на природу спорнога предмета и реонску надлежност суда.

О изузећу судија суд решава само на захтев парничара (чл. 43).

Чл. 58. — Суд Добрих Људи има за главни и првенствени задатак, да покуша измирити и поравнати парничне стране. Ако у томе успе — а прва је дужност суда да до поравнања дође — онда се поравнање уводи у белешку и парничарима препис издаје, ако га затраже.

Овако поравнање има снагу извршне пресуде.

Чл. 59. — Одустанком парничара окончава се спор. Тужилац може одустати од тужбе и пре него што се она достави туженоме, а и на самоме првоме рочишту кад суд врши измирење.

Чл. 60. — Извиђање на судској седници увек је јавно, али по изузетку, оно може бити и тајно:

а) кад то оба парничара или само један од њих захтева с тога: што држи да ће изношење доказа и суђење пред јавношћу бити штетно по његове интересе. Суд ће њихове захтеве ценити, а може их усвојити или одбацити; и

б) кад сам суд по званичној дужности нађе да би се повредили општи интереси у јавном суђењу.

Но и кад је суђење тајно, сваки парничар као и суд имају права одредити бар по једно лице, које ће присуствовати том суђењу. Та лица морају пред судом дати часну реч, да ће за себе чувати све оно, што су за време тајног суђења сазнали и чули.

Чл. 61. — Суд Добрих Људи суди просто, кратким поступком и врши извиђање усмено. Но суд може по потреби наредити и писмени поступак.

Суд по своме нахођењу одлучује, да ли је која околност доказана или није.

Чл. 62. — Одлука суда сматра се да је добила просту већину гласова, кад се председник придружи мишљењу једнога члана суда. Млађи судија по годинама гласаће први. Ни један се судија не сме уздржати од гласања.

Чл. 63. — Одлука суда има се одмах саопштити парничарима, а најдаље, ако је потребно накнадно извиђање, после 48 часова.

Одлука се саопштава парничарима увек у јавној седници, ако су ту парничари присутни, у противном саопштиће им деловођа, с потписом председника, писменим путем.

Чл. 64. — Ред при извиђању и суђењу одржава председник и он руководи извиђање и поставља питања.

Лица, која не указују дужно поштовање суду или га увреде, суд ће их одмах казнити новчаном казном од 50 до 500 динара, која се може заменити затвором.

Ако оскудица дужног поштовања суду има карактер преступни и злочиначки, навешће се факта у записнику и такво лице предати на суђење редовном суду по казненом закону.

Одељак ђети. Доказна средства.

Чл. 65. — И ако Суд Добрих Људи није везан за све оне формалности, које је законик о поступку судском у грађанским парницама прописао, ипак он има права, да се користи и његовим одредбама, обухваћеним у глави петој грађан. суд. поступка, ради доказивања факта, на којима почива право које парничне стране истичу, ако нађе да је то неопходно потребно.

Чл. 66. — Суд Добрих Људи непосредно саслушава, а по потреби и заклиње сведоке.

Чл. 67. — Ако сведок не дође на позив парничара, суд ће га додати преко поли-

циске власти. Сведоци из другогa округа испитују се преко надлежног општинског суда, ако судије нађу да га треба испитати. У сваком случају суд ће чинити кораке ради испита сведока, само ако се положи трошак — дангуба за сведоке или добије њихову писмену изјаву, да они не траже никакву накнаду.

Чл. 68. — Сведоци ће бити саслушавани засебно у присуству парничара, ако су ту.

Чл. 69. — Ако која парнична страна има што против сведока, то треба да изјави суду пре његова испита.

Чл. 70. — Парничари не смеју прекидати сведока, кад говори, али му могу, преко председника, упућивати питања.

Чл. 71. — Пре него што ће се сведочити, суд ће саслушати сведоке о њиховим односима с парничарима и позвати их да кажу истину.

Ако је потребно, сведоци могу бити и заклети, по прописаној форми у грађан. суд. поступку.

Чл. 72. — Само кад спорна сума прелази вредност од сто динара, деловођа ће водити записник и бележити укратко садржај сваке

сведоче, који се мора прочитати сведоку и овај ће га потписати.

У записнику се може увести, на захтев једне стране, да постоји пословна или родбинска веза између сведока и једне стране.

Чл. 73. — У колико ће испитивање сведока важити оставља се суду да оцени по свом слободном убеђењу с обзиром на све околности.

Чл. 74. — Суд може и вештачки извиђај наређивати на захтев које парничне стране, ако се с тиме сагласи.

Исто тако, ако једна парнична страна затражи, дужан је саслушати и мишљења стручних људи, за питања, која су у спору.

Чл. 75. — Кад је наређен вештачки извиђај или саслушавање стручњака, суд одређује њихов број и он им поставља питања.

Парничари бирају вештаке. Ако један парничар неће да бира вештака, то место њега чини суд.

Парничари могу чинити изузећа вештака по побудама наведеним у чл. 43.

Мишљење вештака није за суд обавезно.

Вештаци и стручњаци, који не дођу на рочиште могу од стране суда бити кажњени са 5 до 10 динара у корист општинске касе.

Чл. 76. — Суд може, само у случајевима неопходне потребе, сам учинити извиђај на

лицу места, изјављујући, да до сада нема довољно елемената за оцену факата и да за то наређује тај извиђај.

Чл. 77. — Суд може цео или преко једнога само судије, у пратњи деловође суда, чинити судски извиђај на лицу места, и испитивати околности.

Полициске и општинске власти, коморе, професионалне организације и привредни инспектори дужни су бити на руци суду, да овај што боље и потпуније испита све околности и наводе тужилачке и тужене стране.

Чл. 78. Суд разматра јавне и приватне исправе издане у спору у којем одлучује.

Чл. 79. — Ако суд, у опште, нађе за потребно, или једна парнична страна изјави под потписом на саслушању: да је исправа лажна, да је њен потпис подражаван, да не познаје и не признаје свој рукопис, нити потпис, председник ће ове оспорене исправе потписати и послати заједно са саслушањем надлежном суду на вештачење заклетим вештацима. Кад стигне резултат вештачења, онда ће се спор пресудити. Ако тамо нема суда, вештачење ће извршити полициска власт. Ко намерно оспори важност исправа у циљу одуговлачења спора, биће предан суду, да искуси казну по одредбама општег казненог законика.

Чл. 80. — У краткоме суђењу по неоспореним писменим исправама одлука ће се одмах изрицати.

Чл. 81. — Парничне стране обавезане су да поднесу узјамно суду исправе, које могу утицати на доказ. Исто тако и трећа лица морају поднети исправе, којих је тужилац сопственик или којима би се његово право могло доказати.

Чл. 82. — Ако тужени пориче исправу, на коју се тужилачка страна позива, да је има, мора се заклети да је нема, или да је није никада ни имао, да је уништио или да не зна где је.

Чл. 83. — Суд Добрих Људи може досуђивати и заклетву у случају, да нема потпуних или никаквих других доказа.

Чл. 84. — Суд у пресуди мора одредити форму заклетве и последице ако се она не положи.

Ако се заклетва одмах не положи по саопштењу пресуде, суд ће наредити да се то што пре учини. На рочиште за полагање заклетве позивају се обе парничне стране.

Чл. 85. — Ако у случају чл. 84. алинеје друге не дође парничар, који треба да положи заклетву на рочиште, сматраће се, да неће да

положи заклетву, ако се за недолазак довољно не оправда.

Ако пак дошавши у суд не хтедне досуђену заклетву да положи, пресуда постаје извршна у смислу неположене заклетве.

Ако противна страна не дође, осуђена положиће заклетву и без ње.

Парничар са стране може се заклети и код свога надлежнога суда.

Чл. 86. — Заклетву суд може досуђивати и деловођи и ортаку те радње, књиговођи или помоћнику по спорним делима њихових послодаваца.

Ако лица, којима је заклетва досуђена нису способни заклети се, суд ће ценити колико вере треба поклонити њиховим исказима.

Одељак шести. Извршење одлука Суда добрих људи.

Чл. 87. — Пресуде Суда Добрих Људи извршне су у року од три дана.

Чл. 88. — За извршење пресуде потребно је да деловођа суда на оригиналу одлуке напише на полеђини, да је извршна и поред тога стави печат судски и потпис председника.

Чл. 89. — Председник суда Добрих Људи предаће ову пресуду општинском извршитељу на даљи рад.

Чл. 90. — Извршне одлуке Суда Добрих Људи имају се сматрати као хитне. Извршитељ је дужан без икаквог оклевања радити на извршењу.

Жалбе због одуговлачења подносе се председнику, коме извршитељ одговара. Оштећени могу несавесног извршитеља оптужити редовном суду за накнаду штете и трошкова.

Поред овога извршитељ је одговоран и за штету ономе, који је његовим неблаговременим извршењем оштећен.

Чл. 91. — Полициске власти дужне су извршиоцу ставити на расположење свога органа, а и саме му бити на руци, нарочито у случајевима, где би се ко извршењу противио.

Чл. 92. — Суд може, у споровима крупније вредности, доделити извршитељу и свога деловођу или једнога свога члана или члана еснафа управе из групе професије којој осуђени припада, да припомогну својим утицајем и саветом извршењу пресуде.

Чл. 93. — Извршитељ ће одмах тражити од осуђенога да по пресуди поступи. Ако овај то у року од три дана не учини, извршитељ је дужан сам приступити извршењу.

Чл. 94. — Ако је каква покретна ствар поименце досуђена, па се налази у рукама

осуђенога, извршитељ ће је од овога одузети и предати коме је досуђена.

Ако је таква ствар прешла у руке другог, па је тај други држалац просто не хтедне дати, или наведе, да је до ње правилним путем дошао, извршитељ ће то на пресуди забележити и председника Суда Добрих Људи извести, а овај ће даље поступити према одредбама предвиђеним за овакве случајеве у грађ. судском поступку и грађанском законику.

Чл. 95. — Ако осуђени не плати добровољно осуду, извршитељ ће одмах приступити попису и процени покретности у износу колико буде потребно за подмирење досуђене суме и трошкова.

Чл. 96. — Ради проналаска имовине осуђенога извршитељ је властан вршити претрес стана и радње његове, отварати му оставе, а у случају противстајања и силу употребити.

Чл. 97. — Ради процене пописане имовине сам извршитељ бира два угледна грађанина. Процена и пропис врше се у присуству дужника. Ако он није ту, из ма којих било узрока, то ће се назначити у пописном протоколу.

Чл. 98. — Ако се приликом пописа наведе да на пописаној ствари постоји какво право

другог, извршилац ће ипак извршити попис и процену, али ће ставити примедбу и сам или преко надлежне полициске власти саслушати означено лице о горњем наводу. Ако то лице поднесе неоспорне доказе, онда ће извршилац и то придружити пописном протоколу и повериоца извести и даље поступити по пропису § 466. судског поступка.

Чл. 99. — О свакоме попису и процени извршитељ саставља протокол, у који улази: место и дан пописа, за чији се рачун и надкиме врши, именовање и опис пописане ствари, име стараоца, коме су ствари предате, име процениоца и осталих лица, чије је присуство потребно, и напомена да је протокол прочитан присутнима, потпис присутних и оверење и потпис извршитеља.

Чл. 100. — Продаја покретности наређује се најдаље за 3 дана после извршеног пописа, ако нема сметње из чл. 98.

Чл. 101. — Продаја се врши у месту пописа. Њој морају бити присутни, поред извршитеља, један грађанин и један полициски орган.

Излицитирана цена полаже се извршиоцу на признаницу.

Чл. 102. — Извршење се неће предузимати и од предузетог одустаће се:

- 1) ако је случај из чл. 98;
- 2) ако се поднесе каква јавна исправа, или исправа од повериоца издана, којом би се доказивало, да је све измирено после изречене пресуде;
- 3) ако је сам поверилац дао рок за одлагање извршења, док овај рок не прође.

Чл. 103. — Као и приликом пописа водиће се и кратки протокол продаје.

Чл. 104. — Ако је спорна сума већа од 12000 динара, па су парничари ипак пристали да им спор пресуди Суд Добрих Људи, онда ће се моћи, ако покретности не досежу дужну суму, узимати у попис и непокретности дужникове. Али је у овоме случају, за извршење ове пресуде, надлежна полициска власт, а по одредбама прописаним у §§ 461—501. Грађанског судског поступка.

Одељак седми. Закључак.

Чл. 105. — Организација Суда Добрих Људи има се извести у потпуности најдаље до краја месеца јуна 1912. године.

Чл. 106. — Чим Уредба Суда Добрих Људи ступи у живот, општине оних места, где се он установљава, приступиће састављању бирачких спискова, њиховој исправци и избору чланова за овај суд онако, како је прописано у Одељку Другом ове Уредбе.

Чл. 107. — Где ће се, у већим индустријским местима, оснивати Судови Добрих Људи одлучиће Министар Народне Привреде, по представци дотичних општина или надлежних и заинтересованих Комора.

Чл. 108. — Бирачки спискови биће готови до 15. маја тек. године, а исправке спискова примаће се до 10. јуна т. г. и најдаље до 20. јуна т. г. (чл. 20) општински судови означиће објавом дан бирања и гласачко место (чл. 23).

Чл. 109. — Идући избор судија, извршиће се у месецу децембру 1913. године према одредбама у Одељку другоме ове Уредбе.

Чл. 110. — Ова Уредба ступа у живот пети дан по обнародовању у „Српским Новинама”.

Обнародована у Бр. 90 Српских новина од 18 априла, 1912 год.

Јов. Ђ.
38591